קב: השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

ובא מעשה לפני רבן שמעון בן גמליאל ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקו את חדש העיבור: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני ואם אמר לו בשנים עשר זהובים לשנה מדינר זהב לחדש יחלוקו ומעשה נמי בציפורי באחד ששכר מרחץ מחבירו בשנים עשר זהובים לשנה מדינר זהב לחדש ובא מעשה לפני רבן שמעון ב"ג ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקו את חדש העיבור אמר רב אי הואי התם הוה יהיבנא ליה כוליה למשכיר מאי קא משמע לן תפום לשון אחרון הא אמר רב חדא זימנא דאמר רב הונא אמרי בי רב אסתירא מאה מעי מאה מעי מאה מעי אסתירא אסתירא אי מהתם הוה אמינא פרושי קא מפרש קמשמע לן ושמואל אמר בבא באמצע חדש עסקינן אבל בא בתחלת חדש כוליה למשכיר בא בסוף חדש כוליה לשוכר מי אמר שמואל לא אמרינן תפום לשון אחרון והא [ז]רב ושמואל דאמרי תרוייהו [א]כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה התם טעמא מאי משום דתפים הכא נמי קא תפים [ב]ורב נחמן אמר [ב]קרקע בחזקת בעליה קיימת מאי קמ"ל תפום לשון אחרון היינו דרב [ג]אע"ג דאפיך מיפך בעו מיניה מרבי יגאי [ד]שוכר אמר נתתי ומשכיר אומר לא נטלתי על מי להביא ראיה אימת [ה]אי בתוך זמנו תנינא אי לאחר זמנו תנינא דתנן [א] [ו]מת האב בתוך שלשים יום בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שנפדה [ז]לאחר שלשים יום בחזקת שנפדה עד שיאמרו לו שלא נפדה לא צריכא ביומא דמשלם זמניה מי עביד אינש דפרע ביומא דמשלם זמניה או לא אמר להו ר' יוחנן תניתוה

שכיר

ובא מעשה לפני ר' יוסי כו'. תימה דלשמואל משמע דמספקא ליה לר' יוסי אי תפים לשון ראשון או אחרון וכתמורה (דף כה: ושם) גבי תמורת עולה ושלמים ת"ר יוסי דכריו קיימים והיינו תפום לשון שניהם וכגזר ת"כ (דף ט. ושם) וכזבחים (דף ל. ושם) וכפסחים (דף נג: ושם) ובמנחות (דף קג: ושם) אית ליה לרבי יוסי דבגמר דכריו אדם נתפס דתפס ו"ל דהכא מספקא ליה שלא אפשר לומר (ג) דעת של שניהם שהרי קותרים זה את זה אבל בתמורה שאינם קותרים זה את זה ת"ר יוסי תפום לשון שניהם והיינו דגזר דמפרש דכריו הריני מזיר מן הגרוגרות והרי עלי מנחה מן השעורים קאמר דבגמר דכריו אדם נתפס: **הוה אמינא פרושי קא מפרש.** פי' נקונט' אסתירא מאה מעי מאה מעי אי שהיה תפום לשון אחרון אלא משום תפום לשון אסתירא משום דמפרש (ד) לשון אסתירא משום דשוה מאה מעי וקשה דתנן בפרק גט פשוט (כ"ב דף קמה:) זחיש מאה דאיגון סילעין תלתין אין לו אלא מאה אלמא כי פרושי מפרש אזלינן כתר פחות שבלשונות למימר דאיגון סילעין תלתין גרועין דליכא למימר התם לא מפרש אע"ג דאמר איגון כיון שרחוקין כל כך זה מזה מאה מתלתין (ה) אלא מהדר קא הדר ביה דא"כ היה הולך הכל אחר המתמון כדתנן התם כתב למעלה מנה ולמטה מאתים הכל הולך אחר המתמון וגרסה לר"י לפרש דאי מהתם מהיה דאסתירא הוה אמינא הכא פרושי קמפרש והוי כולו לשוכר דהכי קאמר י"ב דינרים לשנה אך שאשלם לי דינר בכל חדש לא אמתין עד סוף שנה כמו שכירות שאינה משתלמת אלא לבסוף וכי האי גונא אמר פרק בית כור (שם דף קה. ושם) גבי חלוקין עליו חבריו על בן נגם ואי הוה אמר הכא כולו למשכיר גרידא ה"א בהיא דאסתירא פרושי קמפרש ונזיל בתר פחות שבלשונות כי היא דגבי גט פשוט אף ע"ג דלא אמר דאיגון מאה מעי כדקאמר התם אי נמי הוי אמינא האי דכולו למשכיר לאו משום תפום לשון אחרון אלא מספקא ליה ומשום דקרקע בחזקת בעליה קיימת הוי למשכיר ואפי' אפיך מיפך כדאמר רב נחמן ורבינו שמואל פי' בפרק בית כור בע"א אי מהתם דמרחץ ה"א פרושי קמפרש שמסופק היה וקאמר י"ב דינרים לשנה אם היא פשוטה ודיינר זהב לחדש אם היא מעוברת ולכך כולו למשכיר ולאו משום תפום לשון אחרון והשתא לא אי פרושי קא מפרש כהיא דהתם דלעיל דהתם הוי כדפי' ר"י ומו ההיא דמרחץ אין צריך לדחות משום דפרושי קמפרש דבלאו הכי איכא למידחי דטעמא הוי משום דקרקע בחזקת בעליה עומדת ואפילו אפיך מיפך וכדפירש ר"י ניחא אלא דבפ' בית כור אינו מיושב לשון אי מההיא דמשמע דקאי אמרחץ והרבה יש כיוצא בזה בגמרא ולפירוש רבינו שמואל אינו מיושב בשמעתין אי מההיא ולפירוש הקונט' אינו מיושב שם אם לא תפס שם כפי' רבינו שמואל וכאן כפירוש הקונט' ר"ש דל"ג אי מההיא אלא גרס מהו דתימא ותו לא וניחא טפי: **בחזקת שלא נפדה.** וא"ת לאביי דאמר בפרק השותפים (כ"ב דף ה. ושם ד"ה ונא) עביד אינש דפרע בגו זמניה אמאי הוי בחזקת שלא נפדה וי"ל דהתם הוי טעמא כי היכי דלא לטרדן והא לא שייך בפדיון הכן שיכול ליתן לאחר כהן שיכלה אכל קשה דא"כ היכי מייתי הכא מיניה ראיה לשוכר דשייך טעמא דלא לטרדן אלא יש לומר דלהכי הוי בחזקת שלא נפדה לפי שירא שימות הכן או יתעכלו המעות תוך שלשים דאין בנו פדוי כדאמר רבא בפרק יש בכור (נכורות דף מט. ושם) ושוכר נמי ירא להקדיש השכר פן יפול הבית [ב] או יפול ביתו של משכיר עצמו ויוציאנו דאמר ליה לא עדיפת מנאי כדאמרינן לעיל (דף קא:):

נקיטת

גמ' מעשה לסתור. ריפא תנא או כוליה דשוכר או כוליה דמשכיר ומייתי מעשה דיחלוקו: **ואם אמר לו וכו'.** דאיכא מרתי ליתני לשנה ולחדשים: **יחלוקו.** דלא ידעינן אי תפום לשון ראשון או לשון אחרון: **אסתירא מאה מעי מאה מעי.** אם אחד אומר לחבירו בכמה אפן זה אמר לו אסתירא מאה מעי ומתרגלו מאה מעי מייב לו: **ואם אמר מאה מעי אסתירא.** מייב לו אסתירא. תפום לשון אחרון: **אי מהתם.** הוה אמינא טעמא לאו משום דאית ליה תפום לשון אחרון אלא דהאי כוליה לשון חד אלא פרושי קמפרש סלע גדול שהוא שוה מאה פרוטות וכי אמר מאה מעי אסתירא הכי א"ל מאה פרוטות רעות שאינן שוות אלא סלע אסתירא סלע מדינה והוא אלי דינר שהוא שמיני שבסלע לוי כדאמרינן בהמוכל (כ"ק ל.) בהתוקע לחבירו משלם לו סלע והוא אלי דינר ואלי דינר ל"ו פרוטות שהפרוטה אחד משמנה באיסר ואלי דינר שלם מעה כסף שהן שמה פונדיונין ופונדיון שני איסרין הרי י"ב איסרין לאלי דינר הן לכל איסר ח' פרוטות הרי ל"ו וכי אמר ליה אסתירא מאה מעי סלע שהוא יותר ארבע פרוטות קאמר ליה דסתם מעות פרוטות ניתנו אי לא פירש מעות כסף. ואי אפשר לומר דמאה מעות כסף קאמר שאין לך סלע כזה שאפי' סלע לוי אינו אלא כ"ד מעות: **ושמואל אמר.** מתני' דאמר יחלוקו: **ככא לכ"ד נאמלע החדש.** ואמר לו לא מביתי אלו תן לי שכר חדש זה וכי מספקא לן איזהו לשון נתפים אמרינן העמד ממון על חזקתו ומה שדר בה כבר לא מפקינן מייה [ד]ודלמא לשון אחרון אית לן למיתפס ומה שלא עבר מן החדש אז ילא אז יתן לו שכרו העמד קרקע על חזקתה בחזקת בעליה: **כולו למשכיר.** העמד קרקע בחזקת בעליה: **כסוף החדש כולו לשוכר.** העמד ממון על חזקתו: **יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה.** ואע"פ שמשך אינה משיכה דכוליה חד מקח הוא ועד דמשך כוליה לא קני מידי: **ראשון קנה.** כיון דא"ל סאה בסלע כל סאה וסאה הוה ליה חד מקח ומשיכת כל אחת קנאה: **הכא משום דתפים הוא.** ולעולם מספקא ליה לשמואל הלכך מכי תפים אין בנו כח להוציא מידו העמד דבר על חזקתו: **ורב נחמן אמר קרקע בחזקת בעליה עומדת.** ואפילו לא בסוף החדש כולו למשכיר שהספק לא עכביו עולד אלא מתחילת החדש עולד והעמד קרקע על חזקתו ומגלא שדר בשל חבירו וצריך להעלות לו שכר: **אע"ג דאפיך מיפך.** ואמר ליה מעיקרא מדינר זהב לחדש משנים עשר זהובים לשנה קאמר רב נחמן כולו למשכיר דטעמא לאו משום דתפום לשון אחרון הוא אלא דפוקי מספקא ליה ופסיקא שדי ליה אתחילת החדש וקרקע בחזקת בעליה דעמידנו: **שוכר אומר נתפי.** שכר (ה) שנה: **כתוך זמנו.** (ו) שכירות איכה משתלמת אלא לבסוף והוא ביום אחרון של שנה: הכי גרסינן **דתנן מת האב כתוך שלשים יום בחזקת שלא נפדה עד שיביא ראיה שנפדה לאחר שלשים בחזקת שנפדה עד שיאמרו לו שלא נפדה.** ובכורות תני לה גבי בכור דכתיב ביה (במדבר יח) מבן חדש תפדה הלכך מסתמא בתוך שלשים יום לא פדאה אבוי הלוחה שיפרע אחד חובו בזמנו ומייב הכן לפדות עצמו: **ומה לאחר שלשים.** סתמיה פדוי דפדאה האב בזמנו: **עד שיאמרו.** השכיים יודע לנו שלא פדאה אבוי שהוא לוה בשעת מותו. וגבי הכן לא שייך למיתני לשון יביא ראיה דהכן לאו בעל דינו הוא דאי בעי אמר ליה לדידך לא יהיבנא אלא לכהן אחר ולהכי תני עד שיאמרו לו. ומשיאמרו לו המלוה מוטלת עליו שיפדה הוא עצמו: **לא צריכא שהכשו לדין ביומא דמשלם זמניה.** והוא אומר לו נתתיו בבקר:

שכיר

עין משפט נר מצוה

צח א מיי' פ"ד מהל' מכירה הל' ז סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' ר סעיף ז:
צט ב ג מיי' פ"ו מהל' שכירות הלכה ב סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שיב סעיף טו:
ק ד ה מיי' שם הל' ג ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג שם טוש"ע מ"מ סי' שז סעיף ח:
קא ו ז מיי' פ"ו מהל' שכירות הלכה יט סמג עשין קנד טוש"ע י"ד סי' שה סעיף יד:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שוכר וכו' שכר השנה: (ב) ר"ח בתוך זמנו היינו תוך השנה דשכירות אינה יכו' יהוא יום אחרון: (ג) תוס' ד"ה ונא וכו' שלא אפשר לומר דעתו על שניהם: (ד) ר"ח הוה אמינא וכו' משום דמפרש לשונו אסתירא: (ה) באר"ד מאה מתלתין סלעין אלא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' דתנן מת כו'. נ"ב גירסת הרי"ף ורא"ש דתניא כל לי' יום בחזקת שלא נתן עד שיביא ראיה שנתן לאחר לי יום בחזקת שנתן עד כו'. וקאי אשכירות סתם שהוא על לי' יום כ"ה בדמ"ש ש"ע וש"ע הגליף הגירסא וכדעת תוס' וש"פ בפ"ק דב"מ (ועמ"ש רבינו מ"מ סי' ש"ז ס"ק ב'):
[ב] תוס' סד"ה בחזקת. אי יפול כו'. נ"ב אבל מה"ש נפי' כ"ה בתב בכתוב ומנו אי הקדים לו שכרו אינו יכול להוציאו אף בכה"ג:

מסורת הש"ס

א) ב"ב פו: קה. [קו:], ב) לקמן קי., ג) נכורות מט., ד) דלמא לשון ראשון כל"ל ר"ת,

מוסף רש"י

ששכר מרחץ מחבירו כו'. דאי"ל הכי מנחם זה אני משכיר לך ב"י זהובים לשנה, דיער הכי נחדש, ואותה שנה שנת עיבור היתה. ואי תפסינן לשון ראשון נתעברה לשוכר ולא יצא ר"ב זהובים, כתנאן המשכיר בית לחכרו לשנה נתעברה לשוכר, ואי תפסינן לשון אחרון נתעברה למשכיר, ובכל נלשון ראשון המשכיר לו בית לשנה ובלשון אחרון המשכיר לו לחדשים, והרי שתי הלשונות מוקמין זה את זה (השב"ם ב"ב קה.). יחלוקו את חדש העיבור. יתן לו שכר חצי החדש, דממון המוטל בספק חולקין, דמספקא לה אי תפום לשון ראשון או לשון אחרון (שם). כור בשלשים אני מוכר לך. לריך היה לו למעות כנגד דמי הכור ולא נתכוין שיהא זה קונה פחות מכור, אלא כור בלמלוס מקנה לו לא פחות ולא יותר, הלכך אפילו אם משך ואע"פ שפסק ואפילו בכרשת לוקח ובכליו של לוקח, לא קנה עד שיהא הכור תדוד טלי, דהכא תדירה מעכבת הואיל והקפיד במכירה פחות מכור ויותר מכור, ומשום הכי יכול לחזור בו מכל המכירה, אפילו כשמדד לו כ"ש סאין אחר הוא כל זמן שלא נמדד סאה אחרונה, ואע"פ שמשך הכ"ש סאין אינה משיכה מעלת, דכור זה חד מקח הוא ועד דמשך כולה לא קני כדאמרינן בפרק האיש (מז.) דהיכא דמכר לו חמור בפרה ועלה ומשך את הפרה ולא משך את הטלה יכולין לחזור בם משום דלא הוי משיכה מעלייתא, ומתני' דקתני משך ולא מדד קנה, היינו בשמקנה לו כל החכילה כמות שהיא והתחילה בלוי מלמלה בעלמא היא לוהיע כמה מכר (השב"ם ב"ב פו: ובכ"ר עב. קה.). ראשון ראשון קנה. שכל אחד מכירה נפני עצמו היא, וכגון דהוה מדה דלוקה ובסימנא דקני ליה כלי, אע"ג נרשות מוכר וכגון אל"ל מעיקרא יקנה לך כלך כרשותי (שם פו:). בחזקת שלא נפדה. דלא עביד אינש דפריק תוך שלשים, עד שיביא ראיה (בכורות חם:). בחזקת שנפדה. דהכן הוי מוליא מחבירו והוכא כתו (שם). עד שיאמרו לו. לכן אלוה אבוי בשעת מיתתו שלא נפדה, ובאמירה סניא בלא עדות נמורה, דהכן חוקה דמחזיקינן ליה בחזקת שנפדה, לפו זו היא חוקה מעלייתא, דדוקא דאיעבי לא עבדי לחפרע חובו מיד, ובכהן לא שייך לומר עד שיביא ראיה, דהכהן יכול לומר לו הכן לכהן דעלמא יהביה אבא (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com